

**ÇİFTÇİ KAYIT SİSTEMİ' NİN 6698 SAYILI KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI
KANUNU KAPSAMINDA İNCELENMESİ**

Av. Can AYAN

20.05.2020

GİRİŞ

Günümüzde, tarımsal faaliyetlerin öneminin artması sebebiyle konu faaliyetlerin daha kontrollü ve verimli şekilde yürütülmesi akıllara gelmiştir. Bu vesileyle tarımsal faaliyetlerin öznesi konumunda bulunan çiftçilerimiz ve faaliyetlerinin takibi önem arz etmiş ve ülkemizde Çiftçi Kayıt Sistemi (“ÇKS”) uygulamaya geçirilmiştir. Diğer yandan özellikle teknolojinin gelişmesiyle kişisel verilerin elden ele geçmesi kolaylaşmış ve kişisel verilerin korunması gerekliliği doğmuştur. Bu kapsamda kişisel verilerin korunmasına dair çalışmalar da son yıllarda hızlandırılmış ve ülkemizde mevzuat çalışmaları ile uygulama kapsamında önemli adımlar atılmıştır. Bu doğrultuda en önemli gayeleri topluma sağlıklı gıda temin etmek olan çiftçilerimizin verilerinin hukuka uygun muameleye tabi tutulması önemli bir konu olarak karşımızda bulunmakta olup incelenmesi gerekmektedir.

Çalışmamızda, ÇKS ile kaydedilen kişisel verilerden bahsedilerek veri işleme faaliyetleri 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (“**Kanun**”) kapsamında incelenecek ve Kanun kapsamında hak ve yükümlülüklerden bahsedilerek okuyuculara genel hatlarıyla bilgi verilmeye çalışılacaktır. Yapılan çalışmanın bu konuda yapılan ilk çalışma olması sebebiyle ilgi duyan okuyuculara faydalı olacağı düşünülmekle beraber ilk olması sebebiyle geliştirilmeye ve tartışılmaya muhtaç olduğu değerlendirilmektedir.

ÇİFTÇİ KAYIT SİSTEMİ VE ÇKS BELGESİ NEDİR?

ÇKS, Çiftçi Kayıt Sistemi Yönetmeliği (“**Yönetmelik**”)’nin¹ 4.maddesinde Tarım ve Orman Bakanlığı (“**Bakanlık**”) tarafından oluşturulan ve çiftçilerin kayıt altına alındığı tarımsal veri tabanı olarak tanımlanmıştır. ÇKS, aktif olarak tarımsal faaliyette bulunan çiftçilerin özlük bilgileri, faaliyetleri sırasında kullandıkları arazi gibi varlıklar, ürünler, ortalama verimlerin kayıt altında tutulduğu, tarımsal desteklemelerin uygulandığı, izlendiği, denetlendiği, tarım politikalarının oluşturulmasında yararlanılan bir sistemler bütünüdür. ÇKS ile tarımsal desteklemelerin izlenerek ve sorgulanarak, doğru ve sağlıklı değerlendirilmelerin yapılabilmesi için çiftçi bilgilerinin merkezi bir veri tabanında toplanması zorunluluğu giderilmiş olup ürün bilgileri, ürünün sulama durumu, örgütlü çiftçi sayısı gibi bilgilere beyan ile değil resmi kayıt ile ulaşılabilmesi mümkün hale gelmiş bulunmaktadır. Sistem çeşitli fonksiyonları ile tarımsal destekleme araçlarının etkin ve rasyonel bir şekilde planlanması ve

¹ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19712&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

uygulanmasında kullanılmakta, Bakanlık tarafından ÇKS verileri gözetilerek çiftçilere tarımsal destekleme ödemeleri yapılmaktadır.

Çiftçiler, tarımsal alandaki faaliyetleri dolayısıyla devletten destek almak için mutlaka sisteme kayıt olarak, Yönetmelik'in-4.maddesinde *“Düzenleme tarihi itibariyle, çiftçilerin Çiftçi Kayıt Sisteminde yer alan bilgilerini gösterir belge”* olarak tanımlanan ÇKS belgesini almalıdır. ÇKS belgesi ile çiftçiler birçok imkandan faydalanabilmektedir. Bu imkanlar genel olarak, Devletin genç çiftçi projeleri kapsamında vermiş olduğu hibeler, Tarım Kredi Kooperatifleri ve Ziraat Bankası'nın sunmuş olduğu düşük faizli krediler ile tüm tarım kredileri, Özel bankalar dahil olmak üzere tüm finansmanlardan özel kredi temini, yine ülkemizde faaliyet gösteren birçok bankadan çiftçi kredi kartı alabilmek, BAĞ-KUR üzerinden emekli olabilmek şeklinde belirtilebilir.

ÇİFTÇİ KAYIT SİSTEMİ YÖNETMELİĞİ

Verilen bilgiler doğrultusunda, ÇKS'nin mevzuatsal dayanağı olan Çiftçi Kayıt Sistemi Yönetmeliği'nden bahsetmek gerekmektedir. Yönetmelik, tarım politikalarının oluşturulmasına yönelik olarak çiftçilere ait tarımsal faaliyetlerin kayıt altına alınması için kurulan ÇKS'nin kullanılması, güncellenmesi, geliştirilmesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ve ÇKS ile bağlı sistemlere yönelik tarımsal destekleme programlarının denetlenebilir, izlenebilir, raporlanabilir bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla ülkemizde 27 Mayıs 2014 tarihli ve 29012 sayılı Resmi Gazete'de² yayımlanmıştır.

Nitekim, Yönetmelik'in amacı, 1. maddesinde *“Bu Yönetmeliğin amacı, tarım politikalarının oluşturulmasına yönelik olarak çiftçilere ait tarımsal faaliyetlerin kayıt altına alınması için kurulan Çiftçi Kayıt Sisteminin kullanılması, güncellenmesi, geliştirilmesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi ve Çiftçi Kayıt Sistemi ile bağlı sistemlere yönelik tarımsal destekleme programlarının denetlenebilir, izlenebilir, raporlanabilir bir şekilde yürütülmesini sağlamaktır.”* olarak belirtilmiş olup; Yönetmelik'in kapsamı ise 2. maddesinde *“Bu Yönetmelik, Çiftçi Kayıt Sisteminin kurulması, kullanılması, güncellenmesi ve geliştirilmesi ile ilgili kayıt işlemlerinin izlenmesi ve raporlanmasında görev alacak birimlerin belirlenmesini, görevlerin tanımlanmasını, tarımsal faaliyetle uğraşan çiftçilerin, kayıtlarının yapılması ve düzenlenmesini, uygulanacak destekleme programlarında Çiftçi Kayıt Sisteminin genel kullanımına ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır.”* olarak belirtilmiştir.

² <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140527.htm>

Belirtilen hükümler ile Yönetmelik'te yer alan diğer hükümler doğrultusunda çiftçilerin kişisel verileri Bakanlık tarafından işlenmekte olup çalışmamız kapsamında sisteme yapılacak kayıtlarda istenen verilerin hangi veriler olduğu önem arz etmektedir.

YÖNETMELİK KAPSAMINDA İSTENEN BİLGİ VE BELGELER NELERDİR? HANGİ VERİLER İŞLENMEKTEDİR?

Fiziki ya da internet üzerinden yapılacak başvurular ile sisteme kayıt işlemlerinin yapılabilmesi için çiftçilerden birçok bilgi ve belge istenmektedir. Zira, Yönetmelik'in çiftçilerden istenecek bilgi ve belgeler başlıklı, kapsamlı bir içeriğe sahip olan ve tarafımızca da içeriği olabildiğince aynı şekilde okuyucularımıza aktarılmak istenen 7. maddesinde *“ÇKS'ye kaydolmak veya kayıtlarını güncellemek üzere il/ilçe müdürlüklerine başvuruda bulunan çiftçilerden, Çiftçi Kayıt Formu (EK-1) istenir. İnternet ortamından ve/veya e-devlet kapısı üzerinden yapılan başvurularda sistemdeki ilgili alanlar doldurulur.... Çiftçilerden, çiftçi kayıt formlarında ve/veya sistemdeki ilgili alanlarda, kendilerine ve arazisini kullandığı kişilere ait kimlik ve tüzel kişilik bilgilerinin beyanları istenir....Tüzel kişiliği temsile yetkili olanların başvuru sırasında imza sirküleri ve yetki belgesi istenir....ÇKS'ye kaydolmak üzere başvuruda bulunan çiftçilerden, çiftçi kayıt formlarında veya sistemdeki ilgili alanlarda kadastro geçmiş birimlerdeki tarım arazileri için tapu kayıtları beyanı istenir....Ormandan tahsisli araziler hariç olmak üzere, çiftçinin mülkiyeti kendisine ait olmayan, ancak hisse oranları belli araziler için tapu kayıtları beyanı ve bu arazilerin kayıtlarında EK-4'de yer alan kira sözleşmesi istenir....Tarım arazisini işleyen çiftçinin bu arazide kendine ait hissesi olması durumunda EK-4'te yer alan hissedarlarla yapılmış kira sözleşmesi istenir. Söz konusu tarım arazisi ile ilgili kira sözleşmesine sahip olunmaması halinde EK-7'de yer alan muvafakatname, bunun mümkün olmaması halinde EK-5'te yer alan taahhütname istenir....Birden fazla parselde hissesi olmakla birlikte fiili kullanım neticesi hissedar olduğu veya olmadığı parsellerde fiilen tarımsal faaliyette bulunan çiftçinin o parseller için kira sözleşmesi, söz konusu tarım arazisi ile ilgili kira sözleşmesine sahip olmaması halinde EK-7'de yer alan muvafakatname, bunun mümkün olmaması halinde EK-6'da yer alan fiili kullanım taahhütnamesi ile müracaat etmesi esastır....Veraseten iştirak olup, hisse oranları belli olmayan arazilerin hissedar olmayan çiftçi tarafından kullanılması durumunda tüm hissedarlarla yapılmış EK-4'te yer alan kira sözleşmesi istenir. Bu arazileri hissedarlardan birinin kullanması durumunda diğer hissedarlarla yapılmış EK-4'te yer alan kira sözleşmesi istenir. Tarım arazisini işleyen hissedarın söz konusu kira sözleşmesine sahip olmaması*

halinde EK-7'de yer alan muvafakatname, bunun mümkün olmaması halinde EK-5'te yer alan taahhütname veya EK-6'da yer alan fiili kullanım taahhütnamesi istenir....Kira sözleşmesinde belirtilmek kaydıyla, kiracı kiraladığı tarım arazisini bir başka çiftçiye kiralayabilir. Bu durumdaki arazilerin ÇKS'ye kaydı için her iki kira sözleşmesi de istenir....ÇKS'ye kayıt olacak veya ÇKS kayıtlarını güncelleyecek çiftçilerden Çiftçi Belgesi istenir. Yürütülen diğer uygulamalar için alınan belgeler geçerlidir....Vesayet altındaki kişiler için vesayete ilişkin mahkeme kararının onaylı sureti istenir....Bu maddede düzenlenen kira sözleşmesi, muvafakatname, taahhütname, muhtar ve aza huzurunda imzalanmış ve muhtar tarafından onaylanmış olması gerekir.” hükmü kurulmuş olup istenen bilgi ve belgelere detaylı şekilde yer verilmiştir.

Görüleceği üzere evrakların birçoğu gerçekten tarım ile uğraşılıp uğraşılmadığının tespit edilmesi amacı ile istenen bilgi ve belgeler olup işbu bilgi ve belgeler genel olarak EK-1 olarak çiftçi kayıt formu, arazisi kullanılan kişilerin yada çiftçi kendi arazini kullanıyor ise kendi kimlik belgesinin fotokopisi, kullanılan arazi kimin ise o araziye ait tapu kadastrodan alınacak tapu kayıt örneği, tarım yapılacak arazi kiralanmış ise kira kontratı, varsa başvuru sahibinin vergi numarasını gösteren belge ve taahhütname olarak söylenebilir.

Konu belgeler ile birlikte çiftçinin ismi, anne baba adı, cinsiyeti, doğum tarihi, telefon no, adresi, eğitim durumu , arazi bilgileri, mülkiyet ve hisse bilgileri, ürün adı, ekim ve hasat tarihi gibi birçok kişisel veri işlenmektedir. Örnek olarak çiftçi tarafından doldurulması gereken çiftçi kayıt formu³ aşağıdaki şekilde gösterilmekte olup çalışmamızın devamında genel hatlarıyla 6698 sayılı Kanun kapsamında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

³ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19712&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

ÇİFTÇİ KAYIT FORMU

A- Kişisel Bilgiler

A 1. T.C. Kimlik / Vergi Kimlik No	_ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _		
A 2. Adı, Soyadı			
A 3. Baba Adı			
A 4. Ana Adı			
A 5. Cinsiyeti			
A 6. Doğum Tarihi (Gün/ay/yıl)/...../.....		
A 7. Telefon No	Cep : (____) _____	Sabit : (____) _____	
A 8. e-posta@.....		
A 9. Başvuru Tarihi			
A 10. Başvuru No			
A 11. Adresi Bilgileri	İkametgah	İşletme	
A 12. İli			
A 13. İlçesi			
A 14. Köy/Mahalle			
A 15. Eğitim Durumu	Okur-yazar ama bir okul bitirmedi ☐	Okuma-yazma bilmiyor ☐	İlkokul ☐
	İlköğretim ☐	Ortaokul veya mesleki ortaokul ☐	Genel lise ☐
	Mesleki veya teknik lise ☐	İki veya üç yıllık yüksekokul ☐	4 yıllık yüksekokul veya fakülte ☐
	5 veya 6 yıllık Fakülte ☐	Yüksek lisans ☐	Doktora ☐
A 16. Tarımsal Sulama Elektrik Aboneliği	Var ☐ Abone No:	Yok ☐	
A 17. Tarımsal Sulamada Elektrik Enerjisi Kullanmadığımı Beyan ve Taahhüt Ederim. (Aboneliği Yok İse)	☐		

Yukarıda yer alan ve bu form ekinde beyan edilen bilgilerin Bakanlığınız Çiftçi Kayıt Sistemine kayıt talebiyle;
Gereğini arz ederim.

Başvuru Sahibi
İmza

Dosya Kabul Görevlisinin		Veri Giriş Görevlisinin
Adı ve Soyadı		
Unvanı		
Tarih		
İmzası		

6698 SAYILI KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU

Giriş kısmında kısaca belirttiğimiz üzere, teknolojik gelişmeler neticesinde kişisel verilerin elden ele geçişi kolaylaşmıştır. Nitekim sanayi sonrası toplum düzenine geçişle birlikte bilgi ve iletişim teknolojilerinin giderek yaygınlaşması kişisel verilerin toplanması, depolanması, işlenmesi ve dağıtılmasını önemli ölçüde kolay hale getirmiştir. Bu durum kişisel veri sahipleri ile verileri elinde bulunduranlar arasındaki menfaat dengesini kişisel veri sahipleri aleyhine bozmuştur. Bu menfaat dengesizliğini ortadan kaldırmak, kişisel veri sahibi ile verileri elinde bulunduran kişiler arasındaki güç dengesinin korunması amacıyla hukuki düzenlemeler yapılmaya başlanmış ve mahremiyet sorunları ilk kez 1960'lı yılların sonlarında kişisel verilerin korunmasına yönelik kanunların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Kişisel verilerin korunmasına yönelik ilk ulusal hukuk düzenlemeleri; 1970 yılında Almanya ve 1973 yılında İsveç'te yapılan yasa metinleri olarak ifade edilmektedir.⁴ Kişisel verilerin korunması, küresel bilgi ve iletişim teknolojisi hizmetlerinin yaygınlaşması ve ülkeler arasında artan veri trafiği nedeniyle sosyal, iktisadi ve hukuki açıdan uluslararası önemi haiz bir konuma gelmektedir.

Ülkemizde ise bu alan özellikle 6698 sayılı Kanun düzenlemesi ile ön plana çıkmaktadır. Kanun'a zemin hazırlayan hukuki gelişmeler, uluslararası alanda Avrupa Konseyi'nin akdetmiş olduğu 1981 Avrupa Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi ile Avrupa Birliği'nde 1995 yılında yürürlüğe giren 95/46/AT sayılı AB Veri Koruma Direktifi olarak gösterilebilecek olup ulusal çapta ise 2010 yılında Anayasamızın 20. maddesine eklenen son fıkra gösterilebilir.⁵ Anayasal zemin oluşturan ilgili düzenleme ile "Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir." kuralı tesis edilmiştir. Nihayet, 6698 sayılı Kanun, 7 Nisan 2016 tarihinde yürürlüğe girmiş olup Genel Veri Koruma Tüzüğü (General Data Protection Regulation–GDPR) metninin Avrupa Parlamentosu'nda kabulünden kısa bir süre önce yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Kanun'a uyum için belirlen 2 yıllık geçiş süresi 7 Nisan 2018' de dolmuş ancak hala uyum çalışmaları devam etmektedir. Çalışmamızın konusu olmasa da, Kanun'un, temel esaslar itibarıyla GDPR ile büyük ölçüde uyumlu olduğu, ancak temel esasların uygulanmasına yönelik tedbirler açısından biraz eksik olduğu düşünülmektedir.

⁴ <https://kvkk.gov.tr/yayinlar/K%C4%B0%C5%9E%C4%B0SEL%20VER%C4%B0LER%C4%B0N%20KORUNMASI%20KANUNU%20VE%20UYGULAMASI.pdf>

⁵ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>

Eksikliklerin, Kanun'da değişiklik yapılarak ya da ikincil düzenlemeler yürürlüğe konularak diğer yandan Kişisel Verilerin Korunması Kurulu (“**Kurul**”) kararları ile karşılanabileceği düşünülebilir. Bu noktada başta Veri Sorumluları Sicili Hakkında Yönetmelik ve Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik olmak üzere diğer Yönetmelikler ile Kurul kararları önem arz etmektedir.

KANUN'UN AMACI VE KAPSAMI İLE KANUN'DA YER VERİLEN TANIMLAR DOĞRULTUSUNDA ÇİFTÇİ KAYIT SİSTEMİ' NİN DEĞERLENDİRİLMESİ

AMAÇ VE KAPSAM

Kanun'un amacı 1. maddesinde *“Bu kanunun amacı, kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemektir.”* şeklinde ifade edilmekte olup Kanun ile kişisel verilerin işlenmesi ve korunması, işleme ve koruma kurallarına uyulmaması halinde uygulanacak yaptırımlar düzenlenmiştir.

Diğer yandan Kanun'un kapsamı 2. maddesinde *“Bu kanun hükümleri kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanır.”* ifadesiyle belirlenmiştir. Bu doğrultuda verileri işlenen gerçek kişiler ile verileri işleyen gerçek ve tüzel kişiler Kanun kapsamında kalmakta olup hak ve yükümlülüklerine sahiptirler.

TANIMLAR

Çalışmamız kapsamında, ÇKS'ye kaydedilen kişisel veriler ile kayıt işlemi taraflarının Kanun kapsamında daha iyi nitelendirilebilmesi için Kanun kapsamında yer verilen bazı tanımlara değinmek faydalı olacaktır. Kanun'un 3. maddesinde belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilginin kişisel veri olduğu belirtilmiş olup gerçek kişilerin adı, adresi, doğum tarihi, medeni hali, tabiiyeti, mesleği, görüntüsü, kanaatleri, fotoğrafı, elektronik posta adresi, banka bilgileri, bilgisayarının IP adresi, kimlik, emeklilik, kurum sicili ve vergi numarası, parmak izi, eğitim bilgileri, sağlık verileri, telefon mesajları, telefon rehberi, mail, facebook, tweeter gibi sosyal paylaşım sitelerinde yazdığı veya paylaştığı yazı, fotoğraf, ses ve görüntü kayıtları vb. bilgileri kişisel verileridir. Belirli veya belirlenebilir

gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi ibaresi çok geniş alanı kapsamaktadır. Gerçek kişiye ait verilerin neredeyse tamamı kişisel veri olarak kabul edilebilir.

Bununla birlikte, 6. maddede, kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verilerine dair öğrenilmesi halinde ilgili kişi hakkında ayrımcılık yapılmasına veya mağduriyete neden olabilecek nitelikteki verilerin özel nitelikli kişisel veri olduğu belirtilmiştir. Özel nitelikli kişisel veriler kişi hakkında ayrımcılık yapılmasına veya mağduriyete neden olabilecek nitelikte olan veriler olarak tanımlanmış olup belirtilen özellikleri nedeniyle Kanun kapsamında haklı olarak farklı hükümlere tabi tutulmuştur.

3. maddede verisi işlenen gerçek kişi ilgili kişi olarak tanımlanmıştır. Önemle değinmek gerekir ki, Kanun sadece gerçek kişilerin kişisel verilerini korumakta olup Yargıtay kararlarıyla kişilik hakkına sahip olduğu belirtilen ve bu kapsamda kişisel verileri bulunan tüzel kişilerin kişisel verileri Kanun kapsamında korunmamaktadır. Çalışmamız doğrultusunda kişisel verileri işlenen ilgili kişi sıfatındaki gerçek kişi çiftçiler Kanun kapsamında koruma altındadır. Zira, ÇKS'ye kayıta talep edilen belgeler ile çiftçinin ismi, anne baba adı, cinsiyeti, doğum tarihi, telefon no, adresi, eğitim durumu, arazi bilgileri, mülkiyet ve hisse bilgileri, ürün adı, ekim ve hasat tarihi gibi kişisel verilerin kayıt altına alınması çiftçileri ilgili kişi sıfatına sokmaktadır.

Yine 3. maddede, kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi ise veri sorumlusu olarak tanımlanmıştır. Verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen veri sorumlusu işleme faaliyetinin “neden” ve “nasıl” yapılacağını belirlemede diğer bir deyişle “Kişisel verinin ilk nerede toplanacak ve hukuki sebebi nedir?, Hangi kişisel veriler toplanacak?, Kişisel veriler hangi amaç ya da amaçlar için işlenecek?, Hangi ilgili kişilerin kişisel verileri toplanacak?, Veriler paylaşılacak mı paylaşılacaksa kim ya da kimlerle?, İlgili kişi ya da diğer kişiler kişisel verilere erişecek mi ya da erişimleri kısıtlanacak mı? ve Kişisel veriler ne kadar süre ile saklanacak ve hangi durumlarda değiştirilecek?” sorularına cevap vermektedir.

TARIM VE ORMANCILIK BAKANLIĞI KAMU HUKUKU TÜZEL KİŞİSİ OLARAK VERİ SORUMLUSU SIFATINA SAHIPTİR

Önemle belirtmek gerekir ki kamu hukuku tüzel kişileri de veri sorumlusu sıfatına sahip olup Kanun'da belirtilen hak ve yükümlülüklerle tabiidirler.⁶ Bu noktada Yönetmelik'in "Çiftçilerin ÇKS'ye kayıt olması, kontrollerin yapılması ve ÇKS'nin güncellenmesi" başlıklı 6. maddesine değinmek gerekli bulunmaktadır. İlgili maddede "*Kayıt süresince, başvuru sahipleri tarafından doldurulan çiftçi kayıt formları ve istenecek diğer bilgi-belgeler, il/ilçe müdürlüklerince teslim alınarak her çiftçi için açılacak dosyada saklanır. İnternet üzerinden müracaat eden çiftçilerin bilgileri Bakanlık veri tabanında saklanır, söz konusu başvurulara dair, il/ilçe sistem sorumlularınca, sistemden alınacak ÇKS Belgesi çiftçinin dosyasında muhafaza edilir.*" denilmekte olup Yürütme başlıklı 25. maddesi ile ise "Bu Yönetmelik hükümlerini Bakan yürütür." hükmü tesis edilmiştir. Dolayısıyla, Bakanlık'ın veri kayıt sisteminin kurulmasından sorumlu olması ile verilerin Bakanlık sisteminde muhafaza edilmesi gibi bilgiler dikkate alındığında Bakanlık kamu hukuku tüzel kişisi olarak Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıt amacıyla çiftçilerden toplanan kişisel verilerden veri sorumlusu sıfatıyla sorumlu bulunmaktadır.

KANUN KAPSAMINDA HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

Kanun, kişisel verilerin işlenmesine dair olarak öncelikle genel ilkeleri belirlemiş ve bu doğrultuda birtakım hak ve yükümlülükler tesis etmiştir. Kanun'un Genel İlkeler başlıklı 4. maddesinde "*Kişisel veriler, ancak bu Kanunda ve diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uygun olarak işlenebilir. (2) Kişisel verilerin işlenmesinde aşağıdaki ilkelere uyulması zorunludur: a) Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma. b) Doğru ve gerektiğinde güncel olma. c) Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme. ç) İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma. d) İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme.*" hükmü kurularak kişisel veriler işlenirken izlenecek ilkeler tespit edilmiştir. Veri sorumlusu tarafından anılı ilkelere uyularak işleme faaliyeti gerçekleştirilmelidir. ÇKS kapsamında Bakanlık tarafından gerçekleştirilen kişisel veri işleme faaliyeti ile elde edilen veriler örnek olarak Yönetmelik'te belirtilen tarım politikalarının oluşturulmasına yönelik olarak çiftçilere ait tarımsal faaliyetlerin kayıt altına alınması amacına uygun ve orantılı olarak işlenmelidir.

HAKLAR

⁶ <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2032/Veri-Sorumlusu-Kimdir>

Kanun'un 11. maddesinde birtakım haklara yer verilmiştir. İlgili kişinin hakları başlıklı maddede “(1) Herkes, veri sorumlusuna başvurarak kendisiyle ilgili; a) Kişisel veri işlenip işlenmediğini öğrenme, b) Kişisel verileri işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme, c) Kişisel verilerin işlenme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme, ç) Yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme, d) Kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme, e) 7 nci maddede öngörülen şartlar çerçevesinde kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme, f) (d) ve (e) bentleri uyarınca yapılan işlemlerin, kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme, g) İşlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme, ğ) Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme” hükmü tesis edilerek verileri işlenen gerçek kişiye birçok hak tanınmış bulunmaktadır. Madde hükmü doğrultusunda gerçek kişi çiftçiler haklarını kullanabilecek, örnek olarak kişisel verilerinin aktarıldığı üçüncü kişileri öğrenmek için veri sorumlusu olan Bakanlık’a başvuruabilecektir.

YÜKÜMLÜLÜKLER

Kanun'un 5. ve 6. maddesine göre kişisel ve özel nitelikli kişisel veriler kural olarak kişinin açık rızası alınarak işlenmelidir. Açık rıza alınabilmesi için veri sorumlusunun Kanun'un 10 .maddesi gereğince aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmesi gerekmektedir. Veri sorumlusu kişisel verileri elde ettiği sırada, ilgili kişilere kendisi ve varsa temsilcisinin kimliği, kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği, işlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılabilceği, kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi, 11 inci maddede sayılan ilgili kişinin kişisel verisinin işlenip işlenmediğini öğrenme ve işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme gibi hakları konusunda bilgi vererek yükümlülüğünü yerine getirmelidir. Bu sebeple Bakanlık tarafından fiziken ya da internet ortamında ÇKS kayıt başvurusu alındığı anda çiftçiler hukuka uygun şekilde aydınlatılmalı ve rızaları alınmalıdır. Aksi durum, zehirli ağacın meyvesi de zehirli olur misali hukuka aykırılık meydana getirecek ve sorumluluk doğacaktır.

Diğer yandan Kanun' un ilgili maddeleri gereğince veri sorumlusunun, kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesini ve kişisel verilere hukuka aykırı erişilmesini önlemek, kişisel verilerin korunmasını sağlamak, Veri Sorumluları Siciline (VERBİS) kayıt olmak ve kendisine yapılan başvuruları süresinde cevaplamak ile Kurul kararlarını yerine getirmek gibi

yükümlülükleri bulunmaktadır. Aydınlatma ve rıza alma yükümlülükleri yanında Bakanlık tarafından özellikle, çiftçilerden elde edilen veriler fiziki ve elektronik gereklere göre muhafaza edilerek korunmalı diğer bir deyişle kişisel veri güvenliği politika ve prosedürlerinin belirlenmesi, kişisel veri güvenliği sorunlarının hızlı bir şekilde raporlanması ve kişisel veri güvenliğinin takibinin yapılması gibi faaliyetler benimsenerek verilere başkalarının erişebilmesi mümkün olmamalıdır.

Önemle eklemek gerekir ki Kanun'un Kabahatler başlıklı 18. maddesinde, belirtilen yükümlülükler uylunması halinde idari para cezası verileceği öngörölmüş olup devamında öngörölen idari para cezalarının veri sorumlusu olan gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişileri hakkında uygulanacağı belirtilmiştir. Ancak maddenin 3. fıkrasında "*Birinci fıkrada sayılan eylemlerin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi hâlinde, Kurulun yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır ve sonucu Kurula bildirilir.*" hükmü yer almaktadır. İşbu hüküm nedeniyle çalışmamız kapsamında Bakanlık bünyesinde anılı yükümlülöklere aykırı davranılması halinde idari para cezası işlemelemese de görevliler hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılabilecek olup çiftçiler tarafından disiplin süreci takip edilebilecektir. Kamu hukuk tüzel kişi görevlilerinin belirtilen şekilde sorumlu tutulmaya çalışılmış olmasının gayet yerinde olduğu düşünölmektedir. Maddenin işlerliğinin sağlanması amacıyla yaşanacak ihlal örneklerinde önemli disiplin cezaları verilmelidir. Bilindiği üzere Kurul tarafından kesilen idari para cezaları yüksek miktarları bulabilmekte olup konunun önemi sebebiyle uygulanacak disiplin cezaları da bir hayli caydırıcı olmalıdır.

SONUÇ

Yukarıda yer verdiğimiz üzere, ÇKS ile tarımsal desteklemelerin izlenerek ve sorgulanarak, doğru ve sağlıklı değerlendirilmelerin yapılabilmesi için çiftçi bilgilerinin merkezi bir veri tabanında toplanması zorunluluğu giderilmiş olup Bakanlık tarafından ÇKS verileri gözetilerek çiftçilere tarımsal destekleme ödemeleri yapılmaktadır. Yönetmelik hükümleri ile kayıt için talep edilen bilgi ve belgeler ilgilinin gerçekten tarım ile uğraşıp uğraşmadığının tespit edilmesi amacı ile istenen bilgi ve belgelerdir. Konu belgeler ile birlikte çiftçinin ismi, anne baba adı, cinsiyeti, doğum tarihi, telefon no, adresi, eğitim durumu, arazi bilgileri, mülkiyet ve hisse bilgileri gibi birçok kişisel verisi işlenmektedir. Bu doğrultuda, çalışmamız

kapsamında, ÇKS'ye kayıt edilen kişisel veriler ile kayıt işlemi taraflarının Kanun kapsamında daha iyi nitelendirilebilmesi amacıyla Kanun kapsamında yer verilen bazı tanımlara değinilerek çiftçilerin ilgili kişi sıfatına; Bakanlık'ın ise veri sorumlusunun sıfatına sahip olarak birtakım hak ve sorumluluklara sahip oldukları belirtilmiştir.

Tarafımızca kamu tüzel kişisi olan Bakanlık'ın Kanun kapsamında veri sorumlusu kabul edilerek belirli yükümlülüklere tabi tutulması çalışmamız doğrultusunda çiftçilerin genel itibariyle ise verileri işlenebilecek tüm gerçek kişilerin özel hukuk kişileri yanında kamu hukuku tüzel kişilerine karşı korunduğunu göstermesi nedeniyle önemli görülmektedir. Günümüzde tüm hukuk subjeleri arasında elden ele kolayca geçebilecek kişisel verilerin hak ihlalleri yaşanmaması adına bu şekilde korunması kişisel verilerin korunması amacına ulaşma noktasında faydalıdır. Nitekim aydınlatma ve rıza alma yükümlülükleri ile birlikte veri sorumlusuna yüklenen en önemli yükümlülüklerden biri veri güvenliği-kişisel verilerin korunması yükümlülüğüdür. Anılı yükümlülüğün hukuka uygun şekilde yerine getirilememesi halinde kamu tüzel kişisi olan Bakanlık görevlileri hakkında disiplin süreci yürütülebileceğinin hüküm altına alınmış olması son derece önemlidir. Konunun önemine binaen ihlal durumlarında verilecek disiplin cezalarının bir hayli caydırıcı olması gerekliliği ortadadır. Bu noktada, disiplin cezası sürecinin hukuka aykırı durumun mağduru olan çiftçilerimiz tarafından gerek bizzat gerek hizmet alabilecekleri yetkin avukatları vasıtasıyla takip edilmesi gerektiği tarafımızca tavsiye edilmektedir.

Av.Can AYAN

KAYNAKÇA

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19712&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140527.htm>

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=19712&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

<https://kvkk.gov.tr/yayinlar/K%C4%B0%C5%9E%C4%B0SEL%20VER%C4%B0LER%C4%B0N%20KORUNMASI%20KANUNU%20VE%20UYGULAMASI.pdf>

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>

<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2032/Veri-Sorumlusu-Kimdir>